

Gedeelde grond 19: Koi Persyn

Transcriptie

Ann Overbergh: Curator Koi Persyn is stichtend lid van het nomadische en multidisciplinaire project Publiek Park, en is ook lid van de kunstplek celador in Brussel. Publiek Park presenteert werk van lokale en internationale kunstenaars in parken en publieke tuinen. Werk dat ontstaat in opdracht, én in relatie tot die groene omgeving waarin het getoond wordt: dus de geschiedenis ervan, de ecologie, de architectuur, enzovoort. Editie drie in de Plantentuin van Meise en in de Botanique is net voorbij. Koi heeft voor meerdere organisaties voor de ontwikkeling of de presentatie van kunst gewerkt, waaronder Jester, waar hij artistiek leider was. Daarnaast doet hij nog veel meer, maar het komt ongetwijfeld dadelijk allemaal aan bod. Hallo Koi, hoe gaat het?

Koi Persyn: Goedemiddag Ann. Goed! Altijd fijn om terug in Gent te zijn.

Ann Overbergh: Je bent van hier afkomstig?

Koi Persyn: Ja.

Ann Overbergh: Heb ik jou goed geïntroduceerd?

Koi Persyn: Jazeker. Het is fijn om terug te kijken op Publiek Park. Dat is toch een recente mijlpaal, niet enkel in mijn carrière, maar ook van mijn collega's, van het team dus.

Ann Overbergh: Hoe was editie drie? Wat was de insteek?

Koi Persyn: Elke editie heeft een specifieke invalshoek of opportuniteit. Vijf à zes jaar geleden zijn we gestart met dit project in Gent, dus we maken een mooie *full circle*. De tweede editie was in Antwerpen, maar was ook wel op een volledig andere manier hier ontwikkeld. En nu Botanique en de Plantentuin van Meise, dat is natuurlijk wel een andere schaal. Grotere partners, grotere budgetten. En de plantentuin is een zodanig rijke plek, niet financieel, maar ook wat kennis betreft, de rijkdom aan fauna en flora. Dat was heel boeiend, maar ook uitdagend om ons ten opzichte daarvan te verhouden met een groep van elf kunstenaars. Maar we kijken daar met heel veel plezier en trots op terug, dat was een fijn traject.

Ann Overbergh: Als ik me niet vergis, betreft het kunst die in opdracht ontstaat, maar in opdracht van een van de curatoren of van de artistieke partner. Wellicht loopt of liep het ook tegen uitdagingen aan die resoneren met 'kunst in opdracht' in het algemeen, in de betekenis van kunst in de publieke ruimte?

Koi Persyn: Absoluut. Onze opdrachten zijn van tijdelijke aard, dus wij stellen daar echt een onderscheid met reguliere kunst in opdracht of kunst in de publieke ruimte-trajecten. Elk werk is van tijdelijke aard, maar we proberen ook media binnen te trekken, of profielen of kunstenaarspraktijken die weinig tot niet gerepresenteerd worden in het publieke domein *at large*. We werken ook met performance kunstenaars, heel veel videokunstenaars, maar evengoed tekenkunst, schilderkunst, en voornamelijk ook startende kunstenaars die nog nooit eerder zo'n uitdaging zijn aangegaan, nog nooit in de openlucht of in een publieke ruimte werk hebben gerealiseerd. Wat net zoals voor ons als voor de partners en de kunstenaars echt een leertraject is, een uitdaging maar ook een supermooie kans om experiment in de publieke ruimte wat aan te moedigen. Ook om een meer experimentele benadering van die Plantentuin na te jagen.

Ann Overbergh: En door het feit dat de werken van tijdelijke aard zijn, zijn de gesprekken met partners misschien net iets minder moeilijk? Ik denk vooral aan de

mensen die bijvoorbeeld de Plantentuin of de Kruidtuin moeten beheren. Of gaat het dan toch meer over “wat komen jullie precies doen” en “dit was niet de bedoeling”.

Koi Persyn: Ja dat zou je denken, maar jammer genoeg... de Plantentuin is natuurlijk een agentschap op zichzelf dus die gesprekken waren van een andere schaal of aard, maar zeker in de Kruidtuin, net zoals in Antwerpen in het Harmoniepark of het Albertpark en de Provincietuin, of in Gent het Citadelpark, loop je wel tegen dezelfde reguleringen aan als voor kunst in de publieke ruimte. Het werk is van tijdelijke aard, dus het komt meer bij de dienst evenementen terecht, denk ik. Maar evengoed moet je met de diensten in gesprek: politie, brandweer, boomchirurgen, buurtbewoners. Dus het is tijdelijk van aard, maar de voorwaarde of context waarin je werkt is even goed gereguleerd. Het is altijd wel een uitdaging om al die toestemmingen te krijgen. Om de mensen die in die parken werken te overtuigen. Of overtuigen is een groot woord, maar ook mede-eigenaar te maken van dat project. Om hen er warm voor te maken, zeker ook door de nomadische aard ervan, en elke stad is een nieuw amalgaam van partners en contacten die je opbouwt op een heel korte tijd. En in de hoop dat er ook draagvlak ontstaat op die korte tijd. Ik denk dat we daar een beetje het geluk hebben dat we jonge mensen zijn, met veel enthousiasme en passie, en die ook bereid zijn om echt die *extra mile*, die extra stap te zetten om iedereen mee aan tafel te krijgen.

Ann Overbergh: En ik denk dat dat mede-eigenaarschap noodzakelijk is om betrokken partijen enthousiast te krijgen en draagvlak te creëren, maar dat dat tegelijkertijd ook een impact heeft op het artistieke resultaat. Dus je moet niet enkel ontwapenend zijn, maar ook echt open, kan ik me inbeelden.

Koi Persyn: Absoluut. En dat geldt evengoed voor de kunstenaars. We zijn een groep van vier cultuurwerkers en curatoren – ik, Jef Declercq, Adriëne van der Werf en Anna Laganovska. We hebben ook elk een eigen gebied van expertise. En de trajecten met die kunstenaars, daar komt heel veel input bij van die partners, heel

veel inspiratie van die plek, historisch onderzoek, ... Je moet je ook verhouden tot die groene ruimte. We proberen dan met die groep van vier curatoren, maar ook met al die partners, die kunstenaars daar zo goed mogelijk in te begeleiden. Zodat – met een hard woord – het ook geen zwaktebod wordt, of geen reeks compromissen. En opdat kunstenaars zich veilig en ondersteund voelen om hun gewenste eindresultaat te behalen, of hun ideaal kunstwerk te kunnen realiseren, dat is ook een belangrijke stap.

En los daarvan is het financiële luik natuurlijk ook heel belangrijk. Dus we proberen, en we slagen daar ook meer en meer in, om die kunstenaars ook juist te verlonen voor het creëren van nieuw werk.

Ann Overbergh: Met welke middelen doen jullie dat?

Koi Persyn: Het Bovenlokaal Cultuurdecreet. We hebben daar in 2022, dus dat was ook redelijk aan het begin van dat decreet, als ik mij niet vergis, een meerjarige projectsubsidie voor aangevraagd. Toen waren wij nog jonger en ook minder – ik kan dat wel zeggen – minder professioneel, misschien iets wilder in onze ideeën. En natuurlijk, met de inflatie en met alle andere omstandigheden die veranderen, worden die budgetten steeds krappere. Zeker naar het einde toe. Dus wij kunnen ook altijd rekenen op coproducties met culturele partners, maar ook financiële inbreng van sommige partners. Gelukkig, maar ook van ambassades, nationale culturele instellingen. Wij vragen per project evenveel subsidie aan als de kunstenaars die we vertegenwoordigen. Dat is altijd wel een grote *workload*, en ook iets wat niet altijd wordt gehonoreerd.

Ann Overbergh: En de reeks partners die jullie samenbrengen is ook wel best indrukwekkend.

Koi Persyn: Ja, en dat is ook super boeiend voor ons. Wij zien die parken ook niet als een gebied waar wij gewoon arriveren met een groep kunstenaars, en daar

kunstwerken plaatsen, en *that's it*. We zien die parken als een plek van samenkomst. Parken zijn gemeenschapsplekken, plekken die in theorie van iedereen en van niemand zijn. Natuurlijk is er altijd wel een overheid, maar die plekken zijn ook van iedereen tegelijkertijd.

Ann Overbergh: Dat komt heel dicht bij een gesprek dat we hadden met kunstenaars Ciel Grommen, die sprak over – als ik het juist zeg – een gesitueerd kunstenaarschap. Een gesitueerd curatorschap zal dan wel heel vergelijkbaar zijn, niet van “we zullen nu de *white cube* vervangen door een tuin, en daar werken in tentoonstellen”, maar dieper en complexer over de relatie die verschillende mensen hebben tot een plek. En dan ook het verhaal van die plek, en dergelijke meer.

Koi Persyn: Ja, en dat is het mooie natuurlijk: dat relationele, maar dat is ook het uitdagende, want dat zijn vaak heel efemere contacten of gesprekken. En er zijn evenveel anekdotes als historische feiten. Parken blijken toch wel echt de plekken te zijn van *urban myth making*. De verhalen die wij soms horen van experts of zelfs van buurtbewoners zijn soms te zot voor woorden, maar blijken dan toch wel feiten te zijn. Dus voor ons gaat het ook over juist die verhalen die misschien niet geijkt zijn, of misschien niet volledig waar, maar juist daarin wel een soort spiegel vormen van hoe mensen die ruimte percipiëren.

Ann Overbergh: Je bent editie vier al aan het voorbereiden dan?

Koi Persyn: Ja, maar het is nog niet volledig duidelijk. We moeten sowieso een nieuwe subsidieaanvraag indienen. We spreken over 2027. En na die drie edities voelen we ook een grote nood aan reflectie, verstillig, verlangzaming, wat ook uitgebreid in de Landschapstekening aan bod komt. Een periode om al die vergaarde inzichten een beetje uit te diepen. Los van onze werking als tweejarig kunstfestival of tweejaarlijkse tentoonstelling, doen wij ook veel lezingen, workshops, internationaal zelfs. Vaak van kleine schaal, maar we zien daar ook veel

waarde, omdat wij Publiek Park ook zien als een comparatief veldonderzoek – tuinonderzoek of misschien eerder parkonderzoek – omdat al die contexten gelijklopende tijdslijnen hebben. Ik wil niet veralgemenen, maar de ontstaansgeschiedenis van parken komt vaak terug op hetzelfde tijdperk, dezelfde context of beweegreden. En we hopen daar tegen 2027 ook wel meer theoretisch-inhoudelijk iets mee te doen. We weten nog niet in welke vorm.

Ann Overbergh: Dat is voor een deel een antwoord op een vraag die ik wou stellen, jouw manier of jullie manier van cureren, of die heel singulier is, of dat je zegt van “nee, steeds meer mensen zijn daarmee bezig. Dat is vandaag echt een manier van cureren.” Dus naast het – met een cliché – *white cube* gegeven, of naast het meer courante werk. Is dit iets uitzonderlijks dat nu ontstaan is vanuit COVID, en waar je verder op bouwt? Of maakt het meer deel uit van een beweging, denk je?

Koi Persyn: Binnen het curatorschap ... ik weet niet of we dat nu tendens kunnen noemen, maar ik denk het eigenlijk wel. Er is sowieso een bepaalde graad van hybridisering, zoals ook vermeld in de Landschapstekening. Dus niet enkel binnen kunstenaarspraktijken, maar ook binnen cultuurwerk, om het niet enkel tot curatorieel werk te beperken. Je ziet dat ook in de manier waarop opleidingen worden aangeboden, in *Curatorial Studies*. Maar ook dat blijkt steeds minder de lading te dekken. Of je voelt dat veel nieuwe stemmen of nieuwe profielen die instromen juist heel hard dat bredere aspect van ondersteuning willen betrekken in hun praktijk. Dat vind ik een heel goede en belangrijke evolutie. Bij ons is dat een beetje organisch ontstaan. We hebben allemaal dat postgraduaat gevolgd aan het KASK, zij het in twee totaal verschillende groepen en andere soorten opleidingen. Dat hele institutionele *white cube*, institutionele kritiek, ... Dat begon zichzelf een beetje uit te hollen, en ik voel dat nu veel meer profielen juist hongerig zijn om breder te gaan dan het curatorieel werk. Want wij doen ook – en dat is dan heel praktisch – als team van vier de volledige begroting. De administratie. De communicatie. De distributie van de boeken. Dus wij begeleiden niet enkel kunstenaars, wij doen ook al

het papierwerk. Dus dat heeft ons sterk gevormd in elk van onze professionele activiteiten, los van Publiek Park.

Ann Overbergh: En het lijkt mij ook logisch, want als cureren (en kunst maken, maar we hebben het nu over cureren), minder geformatteerd of minder langs geijkte paden loopt, dan wordt ook het omkaderend werk telkens anders. En als daar dan geen *go to services* voor zijn, dan moeten kunstenaars en curatoren het ook zelf een beetje gaan uitzoeken allemaal.

Koi Persyn: Absoluut. En daar ervaar ik misschien wel een opportuniteit. Of een potentieel om – om het heel even tot curatoren te vernauwen ... Er is op dit moment een hoge nood aan *support networks*, of een plek, of tijd, of een manier om de koppen bij elkaar te steken, van elkaar te leren, nieuwe kansen te kunnen faciliteren, nieuwe samenwerkingen te ontwikkelen. Ik denk dat daar een beetje een hiaat zit, en ik weet niet hoe of wie dat moet gaan opnemen. Er is geen oplossing, maar ik denk wel dat wij daar als Publiek Park heel veel aan hebben gehad dat wij elkaar vijf jaar lang binnen dat project hebben ondersteund. Al beperkt het zich niet enkel tot Publiek Park, we ondersteunen elkaar ook in andere uitdagingen of vraagstukken. We zitten op gelijke punten in onze carrière, maar ook in andere gebieden. En daar voelen we ook dat we elkaar echt kunnen helpen of geruststellen. Daarnet noemde je nog celador in Brussel, waar ik lid ben. Het is een kunstplek, maar ook meer een collectief van elf cultuurwerkers die samen een ruimte huren. Het is eigenlijk een heel simpel format. En daar maken wij een programma rond tekst – in zijn meest brede betekenis, *doing things with words* is onze *onliner*, dus dat is een leesgroep, een schrijfgroep, een kleine uitgeverij en een reeks evenementen, van boekpresentaties tot performances. De sterkte is opnieuw dat je omringd bent met mensen die ook in hetzelfde veld staan en met dezelfde uitdagingen moeten omgaan. Ik ben enorm dankbaar dat ik mij daar kan omringen met die mensen, en dat ik mij daar omkaderd, veilig en ondersteund voel.

Ann Overbergh: Dat horen we in andere disciplines ook: een grotere neiging of een beweging richting collectiever werken en minder individueel. Maar ik hoor jou ook zeggen dat daar wel wat meer ondersteuning in zou kunnen zijn, of dat het beter gefaciliteerd zou kunnen worden. Of hoe vinden jullie elkaar dan?

Koi Persyn: Dat is nu gewoon nog heel informeel. Het curatorschap in de nauwe zin is jammer genoeg een individuele en moeilijke bezigheid. Er zijn meer en meer onafhankelijke curatoren. Er is eigenlijk een overaanbod van profielen, en een te klein werkveld om die allemaal te kunnen inplannen, of ze te kunnen tewerkstellen. Ik denk dat curatoren, en zeker de onafhankelijke, dezelfde uitdagingen hebben als kunstenaars. En die vereenzaming. Er moet ook altijd een ruimte of een opportuniteit of middelen zijn om als cultuurwerker of curator iets te kunnen realiseren. Er is nog steeds dat idee van de *succes narrative*, je cv moet elk jaar consistent aangedikt worden. Je moet de hele tijd met grote partners of namen samenwerken. Je moet de hele tijd bouwen, bouwen, bouwen aan een carrière. En ik denk dat dat voor heel veel jongere profielen die instroom in het institutionele veld, of in een jobmogelijkheid, moeilijker en moeilijker wordt. En wat doe je in die tussenfase? Dan wordt dat soms een eenzame zoektocht. Ik denk dat veel mensen daarmee worstelen. Ik reken mezelf ook nog tot startende jonge cultuurwerker. En ja, ik wens dat niemand toe. Dat is dat is soms heel moeilijke zoektocht.

Ann Overbergh: En niet enkel op mentaal of emotioneel vlak, maar ook op het vlak van voldoende opdrachten vinden om in je levensonderhoud te voorzien. In de Landschapstekening schrijven wij ook – en dat speelt al heel lang – dat heel veel kunstenaars aan *multiple jobholding* doen. Als ik kijk naar jouw cv en jouw bezigheden, zie ik hetzelfde. Dus is ook dat niet gewoon uit te breiden naar curatoren, of preciezer: individuele onafhankelijke curatoren, die deel uitmaken van diezelfde groep mensen die het bij elkaar puzzelen?

Koi Persyn: Ja, en wij kunnen geen beroep doen op een beurs, noch een residentiebeurs denk ik. Het is pas sinds recent met de hervorming van het kunstwerkattest, dat cultuurwerkers daar ook beroep kunnen doen. Een recente en goede evolutie. Maar voor de rest zijn er heel weinig opvangnetten of ontwikkelingstrajecten. Je kan ze op een hand tellen. En ik denk dat we daar inderdaad, net zoals de kunstenaar, ook een soort *patchwork* van activiteiten of vaardigheden moeten opbouwen om onszelf financieel te blijven onderhouden. Maar daarom is het belangrijk dat ik het ook eens benoem. Want het is allemaal ook heel onzichtbaar werk. Dat geldt voor kunstenaars, maar ook voor alle actoren die genoemd worden in de Landschapstekening. Er is heel veel arbeid die moeilijk in uren te vatten is, je klokt niet om 9u in en om 17u uit. Er zijn heel veel mailtjes die onderweg worden beantwoord, openingen waar je moet zijn, mensen met wie je een meeting moet doen, niet wetende wat de agenda of de mogelijke uitkomst is. Dus heel veel tijd en energie wordt geïnvesteerd zonder direct zichtbare uitkomst.

Ann Overbergh: Ja en – eventjes aanvullen zodat een luisteraar niet gaat denken van “ja zeg, als dat al te veel gevraagd is” – je doet het als freelancer, je hebt geen vast inkomen op dat moment.

Koi Persyn: Maar ik doe het met heel veel plezier. Dus ik ben niet aan het klagen hoor. Ik doe het met de grootste passie en de grootste goesting. Dat geeft me ook de *drive* en ik hoop dat ik die kan vasthouden. Maar als je inderdaad niet de standvastigheid of financiële zekerheid of sociale zekerheid (want het gaat niet enkel over je maandelijkse loon of je *fee*) kunt creëren, dan wordt het ook wel moeilijk om je te blijven inzetten.

Ann Overbergh: Het is niet duurzaam.

Koi Persyn: Daar komt het op neer.

Ann Overbergh: Je kunt dat een aantal jaar doen, maar dat ga je niet volhouden. Jij hebt ook voor organisaties gewerkt, ik denk hoofdzakelijk kleinere en middelgrote spelers. Kun je ook vanuit dat perspectief iets zeggen? Want ik kan me inbeelden dat ook daar met weinig middelen wordt gewerkt. Of misschien vanuit andere redenen of oorzaken of omstandigheden. Je hebt beide dingen gedaan: welke voordelen en nadelen, wat haal je uit het werken bij een vaste plek dat je niet haalt uit zelfstandig autonoom werken, en omgekeerd?

Koi Persyn: Ik heb inderdaad in het Vlaams Kunstendecreet voor twee organisaties gewerkt, die allebei binnen de functie ontwikkeling vielen. En zoals in de Landschapstekening wordt aangehaald: hun relevantie en de nood aan dat soort organisaties is al in de vorige termijn duidelijk aangegeven. Maar daar is financieel niet per se gevolg aan gegeven bij de toekenning van de budgetten. Ontwikkelingsplekken kregen minder budget toegekend dan de rol die ze moeten innemen. Ik kan vanuit twee heel verschillende contexten antwoorden. Cas-co in Leuven is een kleinere organisatie, ook een atelierorganisatie, dus nauwer verbonden met het lokaal cultuurbeleid. Het is niet structureel gesubsidieerd, het ontvangt projectsubsidies binnen het Kunstendecreet. En dan is er Jester, toch nog altijd een recente fusie, al spreken we volgend jaar al over vijf jaar. Die fusie is geïnitieerd binnen de huidige beleidstermijn van CIAP (platform voor actuele kunst) en FLACC (werkplaats voor beeldend kunstenaars). Het betreft dus een samensmelting van twee functies: ontwikkeling en presentatie. Maar dat betekent niet dat het budget navenant was, integendeel. Dus je moet aan beide functies beantwoorden, maar wel met een veel lager budget. Die harde klap is uitgedeeld onder mijn voorganger en diens werkperiode. Dat is een realiteit waar wij vijf jaar mee moesten werken. En ja, de vraag is hoe zich dat verhoudt tot een kleiner team, om en bij de vijf VTE maar wel met een nieuw gebouw. Grootse plannen in de stad Genk waaraan je wilt beantwoorden, en natuurlijk ook wel gewoon een nieuwe werking en...

Ann Overbergh: Super ambitieus eigenlijk.

Koi Persyn: Eigenlijk wel ja. Maar ook wel een plek, al is het een vroeg stadium, waar volgens mij heel veel potentieel ligt, net in die combinatie van functies: presentatie, ontwikkeling, productie en reflectie. Niet dat je dat met zekerheid allemaal kunt bolwerken. En een omkadering die heel hard op maat van de kunstenaar ontwikkeld kan worden. Dus ik heb daar ook geprobeerd om de kunsthall, tussen aanhalingstekens, dus het presentatieluid, veel dichter bij het ontwikkelingsluid te trekken, en dat alles wat ontwikkeld werd binnen de residenties niet per se getoond werd. Zeker niet. Maar wel om meer uitwisseling tussen die twee soorten van ondersteuning te vinden. Dat was super interessant, zeker om als jonge cultuurwerker de kans te krijgen om als artistiek leider die lijnen uit te zetten en verder te werken aan een verhaal.

Ann Overbergh: Jij werd er artistiek leider, niet (enkel) curator, dus het is ook moeilijk om te vragen naar een één op één vergelijking. Hoe was het om daar te werken in vergelijking met autonoom werken?

Koi Persyn: Als artistiek leider bij Jester werd dat takenpakket echt waanzinnig als ik daarop terugkijk. Het is zowel coördinatie van de residenties, als het creëren van de tentoonstellingen, als het opzetten van samenwerkingen, als het opstarten van een nieuwe organisatie: *basically* een nieuwe missie, nieuwe bestuursorganen, nieuwe alles. En gelukkig hebben ik en mijn toenmalige collega wel snel werk gemaakt van de aanwerving van een curatorieel profiel, van een duidelijk residentie-coördinatieprofiel. Maar die functies waren nog niet zo goed omschreven, waardoor het nog steeds heel erg zoeken was met die nieuwe collega's, waarvan ik het ook belangrijk vond dat er een instroom was van startende profielen. Heel uitdagend, zeker voor plekken die – ik vind het woord “periferie” heel moeilijk – ...

Ann Overbergh: ... niet in Brussel of Gent, laat ons zeggen.

Koi Persyn: Voilà. De excentrieke organisaties buiten het centrum. Daar ligt echt heel veel potentieel, maar er liggen ook heel veel uitdagingen. Ik hoop ook dat die decentralisatie van cultuurinfrastructuur niet plotseling wegvalt. Ik denk dat dat een sterkte is, in Vlaanderen althans. Ik zou het zonde vinden als die regio's uit de boot vallen of tussen de mazen van het net glijpen. Maar dat is koffiedik kijken.

Ann Overbergh: Je noemt infrastructuur, ruimte voor kunst – zeker beeldende kunst – maar ontwikkeling in het algemeen wordt ook genoemd als iets schaars en belangrijk. En ik vind het ook belangrijk om dat te vernoemen in de context van de nood aan meer tijd, ruimte en middelen voor ontwikkeling. Omdat mensen, zeker als het gaat over beeldende kunst, soms zeggen: ja, maar kunstenaars kunnen toch gebruik maken van beurzen? Curatoren kunnen dat al niet. Je kunt denk ik ook niet als collectief aanvragen voor een beurs, dus dat is al een tweede moeilijkheid. En dan ten derde, ontwikkeling is meer dan tijd kopen. Er komt ruimte bij kijken, technische ondersteuning, klankbord.

Koi Persyn: Absoluut. En zeker in het geval van Jester heb je ook een lange *legacy* van FLACC, dat bestond zoveel decennia in Genk. Veertig, vijftig jaar hebben die organisaties bestaan. Dus je neemt heel veel *legacy* en infrastructuur mee, wat fantastisch is om aan te kunnen bieden. Maar die ateliers en werkplaatsen, hout, metaal, digitaal glas, enzovoort, dat moet wel kunnen draaien. Daar moet ook de juiste expertise aanwezig zijn. Dus het gaat over ruimte, infrastructuur, middelen, maar ook expertise en gemeenschapsvorming. Je kunt een kunstenaar in Genk of in Leuven, of in een park plaatsen. Maar als je geen kader creëert of aanbiedt, of geen nieuwe verbindingen kunt leggen tussen die kunstenaars, dan dreig je terug te vallen in dat heel individuele verhaal. Ik denk dat het belangrijk is dat kunstenaars ook die introspectie of die intieme ruimte kunnen hebben, het moet niet altijd publiek zijn, niet altijd uitdraaien op een productie. Absoluut niet. Maar ik denk wel dat er moet geleerd worden van, of geluisterd naar elkaar. Of dat die dialoog tussen al die

partijen, die moeilijk te vatten of moeilijk te ijken is, wel deels de drijvende motor is. Daarom blijven kunstenaars ook verder hun dromen najagen en blijven we tentoonstellingen produceren, blijven we boeken produceren, blijven we voorstellingen produceren: omdat we die dialoog willen. Die dialoog gaat in twee richtingen: niet enkel binnen de sector, maar ook naar het publiek.

Ann Overbergh: Maakt dat van dat soort plekken dan ook een deel van de oplossing voor het probleem of het hiaat dat je eerder beschreef? Dat ging over *community* en elkaar vinden. Of ben ik nu nog een extra verantwoordelijkheid aan het leggen op de schouders van een organisatie die eigenlijk al te veel werk heeft?

Koi Persyn: Dat laatste is altijd de vraag. Ik denk dat die gemeenschapsvorming nu wel aan het veranderen is, of er is toch meer en meer aandacht voor. En het wordt ook meer geformaliseerd: er wordt personeelssterkte voor gecreëerd, *community builders* of gemeenschapsvormers beginnen steeds meer de klassieke onderverdeling tussen communicatie, publiekswerking en educatie te hervormen. Dat wordt steeds meer herzien, denk ik, wat een goede zaak is. Maar ja, het is inderdaad wel zo dat als men van die gemeenschapsvorming ook een vereiste of criterium maakt, men dan misschien nog meer *workload* creëert. Maar ik zie dat dat voor heel veel kunstenaars, en ik spreek ook voor mezelf, een grote meerwaarde vormt.

Ann Overbergh: Wij als steunpunt kunnen ook wel mensen samenbrengen, maar soms gaat het over heel specifieke circuits. Of over generaties die elkaar willen vinden. Misschien hebben opleidingen daar ook wel een rol in te spelen met hun alumni. Ik kan me inbeelden dat veel van de mensen met wie je samenwerkt, misschien ook van KASK kwamen en dat je hen al kende?

Koi Persyn: Het is absoluut heel bepalend. Je opleiding en de mensen die je daar ontmoet of de praktijken die je daar leert kennen, vormen echt een heel groot deel

van je carrière, en zeker in de beginfase. Ik kan nog niet uit ervaring spreken voor de decennia die daarop volgen, maar ik vermoed dat dat een grote weerslag heeft in hoe dat je in het veld staat. Ik vind dat daar in veel onderwijsinstellingen nog te weinig aandacht aan wordt besteed. In mijn opleiding binnen de vrije kunsten heb ik samen met andere studenten die ook nog steeds in het veld staan een ruimte gerund, het Paviljoen, de voormalige locatie van Kiosk dat nog steeds opereert vanuit de academie in Gent. Dat was een studentenproject, een ruimte voor en door studenten. Maar dat werd echt een gemeenschapsplek. En dat was niet enkel omdat onze pintjes maar € 1 kostten. Dat was echt omdat wij ook met kunstenaars van onze opleidingen aan de slag gingen, en die koppelden met externe kunstenaars. Ook echt als een premature residentieplek, of een soort parallele academie. Geen opleiding, maar we faciliteerden een soort alternatieve samenwerkingsverbanden met kunstenaars die niets met KASK te maken hadden, maar dan wel ingebed met een kunstenaar die op dat moment studeerde. Ik heb daar heel veel uit geleerd. Ik heb dat drie jaar gedaan. Ik noemde mezelf toen absoluut nog geen curator, maar wel een organisator. En dat heeft een groot deel van mijn opleiding gevormd. Ik ben super dankbaar dat ik die kans heb gehad. Maar als zo'n projecten niet in stand worden gehouden, of je vindt niet meteen een andere zot die daar heel veel tijd in wil investeren, dan gaan die plekken ook verdwijnen. En ik denk dat daar binnen opleidingen misschien nog wel een kans ligt: geen *white space*, maar wel witruimte. Misschien binnen het curriculum, om studenten gewoon *hands on* met elkaar te doen samenwerken over afdelingen en jaren, master, bachelor, professionele bachelor heen.

Ann Overbergh: Over de grenzen van de scholen heen ook?

Koi Persyn: Ja, elke stad heeft twee kunsthogescholen. Brussel kent er tien. En dat was ook ons opzet: hoe kunnen we in Gent Sint-Lucas en KASK dichter bij elkaar trekken, voorbij die eeuwenoude en belachelijke rivaliteit? Daar zie ik binnen het onderwijs nog wel kansen: initiatie in het werkveld kan in de aula gegeven worden –

en belangrijk: moet denk ik ook beter gegeven worden. Bijvoorbeeld een alumniwerking of een ruimte waar studenten echt hun ding kunnen doen, al dan niet begeleid. Dat geeft je tools die in de toekomst van pas gaan komen.

Ann Overbergh: In aanloop naar het hoofdstuk in de Landschapstekening over de kunstopleidingen, werden die ook soms beschreven als gemeenschappen, dus al lang niet meer enkel als plekken voor het doorgeven van kennis en ambacht. Tweerichtingsverkeer, en dan van daaruit meer-richtingsverkeer. Misschien kan daar wel meer op worden ingezet. Tegelijkertijd zeg ik dit ook in het besef dat mensen aan die opleidingen dat zelf goed genoeg weten. En dat ook daar de dingen waarschijnlijk ook een kwestie zijn van tijd en middelen. En wat vraagt de hogere koepel dat je doet en waar je je prioriteiten legt? Ik zoek gewoon naar een mogelijk begin van een oplossing voor dat hiaat wat je benoemde, wat wel een belangrijke is.

Koi Persyn: *Community*, ja. En met de besparingen in de kunsthogescholen wordt het nog verstikkender voor docenten. Ik wil zeker niemand schofferen, en alle respect voor de kunsthogescholen, want het is zeker nu niet gemakkelijk. Maar ik weet wel uit ervaring hoe vormend die eerste stappen zijn. Iedereen in de kunstensector heeft die eerste stappen daar genomen.

Ann Overbergh: Misschien eerder dan een pleidooi voor het grote belang van die hebben en voor de ruimte die ze moeten krijgen om alles wat erbij komt kijken echt terdege te doen. Eerder dan een kritiek op.

Koi Persyn: Zeker.

Ann Overbergh: Dat brengt mij tot de laatste vraag, over jouw droom voor ons kunstenveld. En over de nachtmerrie, als je die hebt. De vragen spreken voor zich. Welke kansen zie je? Waar moeten we op inzetten? Waar moeten we zeker beducht voor zijn?

Koi Persyn: Het is nog een beetje afwachten wat er nu exact binnen een jaar gaat gebeuren. Maar de nachtmerrie is voor mij wel die zorg: wat na december 2026 of wat vanaf 2027? Zoals ik het daarnet noemde, de regio's die nog niet worden genoemd, zoals de regio Limburg, Vlaams-Brabant. Ik houd daar heel erg mijn hart vast. Dat heel veel plekken die misschien ervaren worden als te niche, of die te weinig publiek bedienen en die nog zoekende zijn – wat ook moet kunnen, denk ik – dat die het onderspit delven. En ik denk dat we ontzettend blij mogen zijn dat ons landschap zo breed is en dat er zoveel plekken zijn, meer dan ooit. Ook uitwisselingen worden tussen verschillende disciplines en plekken worden gestimuleerd. Het Bovenlokaal Cultuurdecreet helpt daar ook in, om die verschillende landschappen dichter bij elkaar te trekken. Ik denk dat dat natuurlijk nog steeds meer kan. Dat we echt als één sector onze koppen bij elkaar moeten steken, want het ziet er niet veelbelovend uit. Dat was de nachtmerrie, en de droom zat daar ook wel. Alles heeft een voor- en een achterzijde, elke medaille heeft twee kanten. Ik denk dat de droom is wat ik net benoemde, dat wij als sector meer naar elkaar luisteren, zonder vooroordelen, zonder persoonlijke dimensies, met het hogere doel in gedachten. Dat die dialoog ook open kan getrokken worden naar beleidsmakers, niet enkel op federaal maar ook op lokaal niveau. En dat op die manier een gezond en duurzaam kunstenveld kan ontwikkeld worden, waar mensen elkaar horen, zien, welkom heten, stimuleren. Dat is natuurlijk heel naïef en open dromen. Maar dat is wel waar we naar moeten streven, denk ik.

Ann Overbergh: Ik vind het niet zo naïef. Het is inderdaad moeilijk te realiseren, maar het is iets wat wij ook vastgesteld hebben in de Landschapstekening: een probleem van representativiteit, zeker als het gaat over kunstenaars. De werkgevers en de structuren hebben een goede, sterke belangenbehartiger, ze kunnen elkaar makkelijk vinden. Maar individuen, en dan ook nog uit verschillende circuits en disciplines: hoe breng je die samen, en hoe doe je dat in een gespreksvorm of een interactie?

Koi Persyn: Er zijn ook organisaties die dat in hun missie hebben, maar die met een te klein personeelsbestand zitten. Denk aan een NICC of aan Kunstenpunt. Er zijn veel ondersteunende organisaties, maar die zitten ook vast aan ofwel te weinig middelen ofwel te weinig tijd of. Dus wie gaat dat leiden?

Ann Overbergh: Wie gaat er zijn of haar schouders onder zetten om het in gang te krijgen?

Koi Persyn: Voilà. Wie gaat alle schouders bij elkaar brengen?

Ann Overbergh: Alle schouders bij elkaar brengen? Ik heb er vandaag ook het antwoord nog niet op. Maar we zijn erover aan het nadenken en spreken. Tot slot, is er iets waar mensen naar kunnen uitkijken? Iets waar jij nu aan het werken bent?

Koi Persyn: Midden april opent er een groepstentoonstelling waaraan ik nu aan het werken ben, samen met Komplot, celador en de gemeente Elsene. Het vindt plaats in de kapel van Boondaal, een van de tentoonstellingslocaties van de gemeente. De tentoonstelling heet MOTHs en gaat over de verschillende cycli van de Nachtvlieder. Dat klinkt heel letterlijk, maar het vormt misschien ook een mooie metafoor voor het kunstenaarschap en metamorfose, licht en schaduw. Dat is een project waar ik mij volledig op aan het smijten ben met een groep fantastische kunstenaars. Daar zullen jullie later dan via de kanalen van Komplot of celador nog meer over te weten komen.

Ann Overbergh: Oké, geweldig, daar kijken we naar uit. Dank je wel.

Koi Persyn: Graag gedaan. Dank je wel.